

АНАТОЛИЙ ДНЕПРОВ
КАК ЗАВЪРШИ РИЖАВАТА
ХРИЗАНТЕМА

Превод от руски: Донка Станкова, 1985

chitanka.info

За една нощ в Куизпорт предадоха богу дух буквално няколко десетки богаташи. Измирането на милионерите заплашваше да прерасне в общонационален скандал и правителството доста се поизмъчи, за да спаси авторитета и устойчивостта на нашия „най-добър начин на живот в света“. Събитията се затулиха с тайнствено мълчание... И благодарение само на нашия Купър ние научихме едно-друго...

Господарката на Даниъл Купър наричаха Рижавата хризантема. Нейното име дълго не слизаше от колонките на скандалните съобщения, които се печатаха в големите и малки вестници. Дебела, активна, нахална и боядисана, тя беше способна на най-дивашки прояви. Мъжът ѝ, Клод Бърнър, с нездрав цвят на лицето невротик, страдащ от хемороиди, загубил надежда да има наследник, пиеше по цели дни и нощи. И когато богаташите организираха в Куизпорт свой ресткамп — лагер за почивка, той се оттегли там.

След като вилня още няколко месеца в големите градове, Евелина Бърнър, тоест Рижавата хризантема, реши най-сетне да се присъедини към своя мъж. При заминаването си тя взе Даниъл Купър в качеството на готвач. Когато изпращахме своя приятел, всички му завиждахме.

— Щастливец! Да постъпиш в семейството на гъбав с пари човек! Пък и ще видиш Куизпорт!...

Купър само се усмихваше. Физиономията му, разплула се от удоволствие, сякаш говореше: „Какво да се прави, момчета! Някога може би и на вас ще ви провърви.“

За Куизпорт се носеха най-невероятни слухове. Работата е там, че след като построиха там свой камп, направиха всичко възможно никой нищо да не научи за живота им. Оградиха Куизпорт с висока стена с бодлива тел и с непроницаема завеса на мълчание и тайнственост. Това беше техен собствен камп и никой не можеше да си покаже носа там без тяхно разрешение.

И точно затова за Куизпорт се носеха най-невероятни слухове. Разправяха, че милионерите уж си построили там плавателен басейн и го напълнили с чисто уиски, че лейдите и джентълмените се разхождали там голи. Веднъж пуснаха слух, че уж куизпортовските богаташи вечер се съревновавали кой на кого ще успее да прегризе

гърлото. И наистина някой с очите си бе видял как от Куизпорт излизали санитарни линейки.

Дори когато в Куизпорт се разви тайнствената трагедия, в резултат на която загинаха няколко милионери и членовете на семействата им, а някои полудяха, и тогава никой не разбра какво точно е станало.

Точно по време на тази тайнсвена драма на страшната епидемия на лудост загина и Рижавата хризантема.

Скоро при нас се върна Даниъл Купър. Беше с износено карирано сако, цялото в мръсни петна, сякаш е работил цял месец като надничар в обор. Беше мрачен, смъкнал се, бледен и мълчалив. При всеки опит да го заговорим, той вдигаше уморените си, зачервени от безсъница очи, които сякаш молеха: „За бога, оставете ме да дойда на себе си. Недейте сега...“

Господ ни възнагради за търпението ни и в един прекрасен ден дългоочакваната изповед на Купър се състоя при хора, редовно посещаващи „Гласът на сирената“. Веднага разбрахме, че Даниъл е решил да разкаже всичко. След като отиде до бара и изпи наведнъж две порции, той неочаквано се обърна към нас и извика:

— Хайде, идвайте, черпя всички!

— Откъде имаш пари, Купър? — учудихме се ние.

Той цъкна с език.

— От мисис Евелина Бърнър, от Рижавата хризантема, царство ѝ небесно. Не ме излъга. Каквото ми обеща, получих си го...

— Може би сега ще разкажеш?...

— Сега? Че защо не? Парите са ей тук — и Купър се потупа по джоба. — Никой няма да ми ги вземе. Мога да разкажа.

Това, което той ни разказа, ни изуми.

— Не мислете, момчета, че още от самото начало там е имало нещо свръхестествено — започна той. — Тези богаташи са си живели и живееха както живеят повечето хора. Е, пийваха си повечко, танцуваха бесен туист, понякога излизаха на улицата голи... Това не е нищо. Всичко вървеше нормално. Жените флиртуваха. Мъжете се надиграваха един друг на карти. Два-три опита за убийство поради ревност — и това е всичко. Тишина и спокойствие... Ако се сравни с това как те живеят тук, в града, под заплахата да бъдат нападнати от

някой убиец или да бъдат разобличени във вестника, то там в Куизпорт те наистина си почиваха.

Почиваше си и Рижавата хризантема. Взе си пет котки, две кучета, боа и като луда си играеше с тях. След като се наиграеше с животните, тичаше в града да побъбри в кафе-сладкарницата с приятелки, научаваше всички клюки и донасяше вкъщи цял куп новини и покупки.

— Даниъл — казваше ми тя, — това е новата напитка „Гурвир“. В рекламата е казано, че като пиеш от нея, ще видиш каквото си поискаш.

— Да, мем...

— Я го опитай!

— Какво говорите, мем...

— Хайде, хайде! Аз пък ще го опитам след теб. Ами ако излезе отрова?

Опитах „Гурвир“ и й разказвах какво чувствавам. Нищо особено, само леко ми се виеше свят. Тогава вече господарката пиеше „Гурвир“ и после цяла седмица разказваше за виденията си.

В Куизпорт процъфтяваха най-вече аптеките. В тях се продаваха прахчета и илачи, забранени от закона. Хризантемата ги опитваше всичките по един, после по два и така нататък. Но преди да ги опита, тя правеше опитите си върху мен. Няколко пъти за малко не отидох на оня свят, а веднъж след някакви хапове много ми се искаше да удуша господаря си, мистър Бърнър. Тогава той също изпи такъв хап, изпи хапче и мисис Евелина и в продължение на три часа ние много искахме да се удушим един друг. Дойдохме на себе си в различни положения. Мистър Бърнър до две удушени котки, Хризантемата беше удушила боата, а аз лежах върху парчетата на счупения газов котлон.

— Силно усещане! — възхищаваше се Хризантемата. Не ми оставаше нищо друго, освен да се съгласявам с нея.

Впрочем да не мислите, че подобни неща ставаха само в нашата къща. Така беше във всички домове и вечер хората си разправяха впечатленията и се смееха гръмко над своите дяволии.

И всичко щеше да си върви добре, ако в Куизпорт не беше дошъл холандецът Ван Бикстиг. Казват, че притежателят на куизпортския нощен клуб мистър Айсман бил поканил Ван Бикстиг и помощниците му.

Не може да се отрече, че именно мистър Айсман беше първият, който разбра истинския смисъл на въздействието на съвременното изкуство върху човешките души. Той често казваше на посетителите на своя клуб, че всички тези модернизми и абстракционизми са нищо в сравнение със съвсем новото направление, което са разработили и развили влезлите сега на мода електро-психоконпозитори. Лейдите и джентълмените пищяха и беснуваха от желание да изпитат какво е това. И тогава в Куизпорт се появи споменатият по-горе Ван Бикстиг.

Холандецът много скоро покори душите на всички куизпортовци. Ето каква бе причината за това. Той можеше да предизвика в посетителите на клуба всякакви чувства.

— Как става това? — запита един от слушателите Купър.

— Тези чувства той ги имаше записани на лента също както на магнитна лента е записана музика. И той изсвирваше лентата пред всеки желаещ...

— Нещо не ми е ясно...

— И аз самият нищо не разбирах. Но скоро по молба на милионерите холандецът започна да продава на всеки, който можеше да плати петдесет хиляди долара за своите магнетофони с комплект записи. То се знае, Хризантемата беше една от първите купувачки. И купи не един, а наведнъж три магнетофона — за себе си, за мистър Бърнър и за мен.

Тия машини имаха шест кабела с шест електрода които с помощта на специални смукала трябваше да се закрепят: два на тила, един на гърдите, два под мишницата и един на кръста. След това се включваше лентата със запис на сенсограма...

— Е, и какво ставаше?

Купър се усмихна мечтателно.

— Нали знаете, момчета, че през живота си не съм свирил на никакъв инструмент. А тогава, когато включих първия път този сензограф и започнах да свиря през нервите си онова, което беше записано, имах чувството, че съм попаднал в друг свят. Всичко пред очите ми изчезна — и мисис Хризантема, и мистър Бърнър, и стаята, където ставаше всичко това. Прозорецът със спуснатата плътна щора изведнъж стана невероятно широк и се превърна в сцена, на която бях застанал аз, а пред мен в партера седяха хора, мъже и жени, и всички ръкопляскаха. Аз се поклоних и после се приближих до рояла. Свирих

на него цял час като екзалтиран, изпитвайки при това най-различни страшно бурни чувства. Като че ли не бях аз, а съвсем друг човек. И после всичко изчезна и аз се превърнах в това, което съм!

— Чудесно! А как става това?

— Много просто. Фирмата, за която работеше Ван Бикстиг, прави записи на нервни преживявания на известни хора, а после ги размножава на магнитна лента. Всеки може по желание да се почувствува в положението на всяка знаменитост. Веднъж аз имах щастието да бъда естрадна певица. Да ви кажа откровено, прекрасно усещане!

— Интересно! Значи се потвърждава теорията, която доказва, че чувствата на човека са също електричество?

— Точно така — потвърди Купър. — За кратко време мисис Евелина и мистър Бърнър преживяха чувствата на маса интересни хора. Ту свиреха, ту пееха с гласовете на знаменитите певци, ту пишеха романи, ту рисуваха невероятни картини. Записите на холандеца наводниха Куизпорт, жителите му просто си изгубиха ума по тях. Те се събираха и развълнувано се питаха един друг: „Вие изпитавате ли чувствата на господин Компън в момента на рекордния му скок с прът?“ — „Не още. Но близо пет пъти преживях Арнолд Гибур, когато е паднал с автомобила в Ниагара. Опитайте. Невероятно усещане!“ При мъжете имаха голям успех записите на чувствата на гангстери, спортисти и прочути развратници. Жените предпочитаха киноартистки и ресторантски сервитьорки. Не след дълго започна една мода мъжете да свирят женски записи, а жените — мъжки. Тъкмо оттогава започнаха неприятностите. Бяха регистрирани един случай на умопомрачение и три случая на побъркване от пиянство поради нервно несъответствие. Известният banker, добродушният шишко Леополд Зумерман, и досега не може да се оправи. Още продължава да носи на ръце гумена кукла и се мъчи да ѝ даде да суче.

Но това беше само начало. Когато всички що-годе известни граждани бяха преживени чрез записите от куизпортовци, се почувствува намаляване на интереса към продукцията на Ван Бикстиг и тогава този спекулант пусна в продажба нещо невероятно: започна да търгува със записи на животински чувства. Никога няма да забравя как Рижавата хризантема се втурна вкъщи запъхтяна с нов запис:

— Даниъл, включвай по-скоро сенсографа! Искам да се почувствувам горила!

Знаете ли, беше страхотно зрелище — човек-горила! Мисис Евелина затича по ръце и крака, започна да ръмжи, да се зъби и да се катери по стената. Смъкна със зъби покривката от масата, скочи върху нея, хвана се за полилея и близо пет минути се люля на него, издавайки страшни звуци.

А през това време аз само гледах да оправям жиците, които свързваха моята подарка с проклетата машинка. След като пусна през себе си два пъти записа на горилата, мисис Евелина предума мъжа си да направи същото. Когато и двамата станаха горили, вкъщи започна нещо, за което само като си помисля, настръхвам. Аз бях пуснал през себе си записи на всички знаменити хора. Но от горилата, виж, се уплаших. Много страшно изглеждаше всичко.

След горилата последваха записи на други маймуни — шимпанзе, макак и обикновена маймунка. Вкъщи беше истинска лудница. Когато в тази работа се включи съвсем сериозно мистър Бърнър, положението се усложни. Той например много често пускаше през себе си записа на обикновена маймунка, а жена му — на макак и между тях ставаха страшни сбивания. Налагаше се няколко пъти да спирам проклетия апарат, за да спася бедния мистър Бърнър, който освен че беше по-малка маймуна, ами и едва се държеше на краката си от изпитото уиски. Представяте ли си пияна маймунка, на която поедра маймуна съдира козината? Право да ви кажа, отвратително зрелище...

След маймуните последваха записи на хищници. Тази холандска фирма чисто и просто се бе специализирала да прави записи на сенсограми. Не проумявам как операторите им са пъхали своите електроди на всякакви там кугуари и леопарди, за да запишат нервно-чувствителната им дейност? Веднъж Хризантемата с грейнали от радост очи домъкна вкъщи цели три ленти. Едната беше „Лъвът си почива“, втората „Кугуар преследва пеликан“ и третата — „Агония на ранена пантера“. Долавяше се, че мисис Евелина се страхува първа да пусне през себе си чувствата на зверовете. Веднага го разбрах, още щом ми мушна в ръката десетдоларова банкнота. След известно колебание се реших да изпитам чувствата на лъв по време на почивка.

Да ви кажа право, няма нищо по-скучно от това да си почиващ хищник. Докато свирех лентата, дремех и в тъпата ми кратуна се въртяха какви ли не глупави видения... Видях например питомен заек, после започнах да паса трева, а след това стана много горещо. Събудих се от туй, че много ме засърбя козината. И вместо да се почеша като човек с ръка, аз взех да се чеша с крак. И ето че и досега куцам...

След лъва Хризантемата ме помоли да преживея записа на кугуара. Това беше съвсем друго нещо. Веднага видях през себе си обрасло с камъш блато и огромна шкембеста птица с як червен клюн. И аз се спуснах да я хвана. На всяка цена трябваше да изям тази птица и аз скачах и се щурах, и се хвърлях, а крилатата гадина ми се измъкваше. Но накрая укротнах и уморената птица тръгна право към мен. Точно на това място записът свършваше...

Хризантемата беше във възторг. Тя каза, че ако не били стените на стаята и късите кабели на сенсографа, сигурно съм щял да тичам и да скачам много по-ефектно. Тя също пусна през себе си записа на кугуара. Ако и аз съм правил същото, което правеше тя, просто ме е срам да си го спомням.

Но да преживея „агонията“, отказах категорично, макар подарката да ми предлагаше петдесет долара. Дявол знае как завършваше агонията на ранена пантера...

Хризантемата беше жестока и безсърдечна жена. Когато вечерта се прибра пиян мистър Бърнър, тя го придума да си пусне записа на „Агонията“. Аз не видях какво му е било, само че съвсем скоро чух как мисис Евелина набираше някакъв номер и развълнувана повика бърза помощ. Докторът обаче пристигна твърде късно. Мистър Бърнър умря от паралич. Рижавата хризантема го оплаква цели два дена, а после донесе запис на новородено тюленче. За малко да умра от смях, като гледах как подарката ме гледа с опулени кръгли глупави очи и изтласквайки се с ръце, пълзи по паркета.

След тюлените и моржовете започнаха рибите — акули, треска, морски костури и накрая дребни червени рибки, които плават в аквариумите. А как са записали от тях сенсограми — умът ми не го побира. Сега често се налагаше от време на време да измъквам Хризантемата от басейна полужива, защото тя се опитваше да диша с гърлото. Когато беше акула, отхапа ми пръста.

Даниъл Купър протегна лявата си ръка. На мястото на кутрето беше останал грозен израстък. Ние въздъгнахме съчувствено.

Реших да напусна дома на Рижавата. Просто ми беше станало противно да живея там. В къщата замириса на менажерия.

В продължение на няколко седмици в Куизпорт бяха на мода записи на кобри и питони, после на най-различни гуцери, след това на насекоми и аз сметнах, че сигурно скоро ще завърши целият животински свят, проклетите богаташи ще стигнат чак до дъното му и ще мирясат най-после. Много интересно ми беше да наблюдавам как господарката ми повтаря цялата еволюция на Дарвин, така да се каже, отпред назад. Когато стана жаба и седеше неподвижна на края на басейна с отворена уста, очаквайки в нея да влезе муха, помислих си колко е хубаво, че за простите хора са недостъпни отвратителните изобретения, които превръщат човека в глупаво говедо. Мина ми през ума също, че трябва да се помисли сериозно кои изобретения да бъдат разрешени и кои не. Трябва да се изберат само тези, които не унижават човешкото достойнство и не го превръщат в жаба или в козел.

И наистина скоро до правителството стигнали слухове какво става в Куизпорт. Жителите на кампа се разкъсваха със зъби, душаха се, ръфаха и гълтаха. Просто бяха озверели в буквалния смисъл на думата. В нощния клуб се уреждаха сеанси под названието „Джунгли“, където се събираха няколко десетки чакали, тигри, мечки, хиени, кобри и крокодили — с една дума, цяла зоологическа градина и онова, което ставаше там по време на пускането на записите, е трудно да си го представи човек. Всеки „сеанс“ завършваше със сериозни осакатявания и две-три умопобърквания.

На Ван Бикстиг беше казано да напусне страната за двадесет и четири часа. И ето че преди заминаването си той продал няколко десетки записи с тайнствено заглавие на някакъв чудноват език. Твърдял, че този запис е неповторим научно-технически рекорд на неговата фирма и че съдържа такива усещания, които струват не по-малко от пет хиляди долара за парче.

Трябва ли да казвам, че Хризантемата, която беше минала вече през всичко, дебела и мръсна, затъпяла полуидиотка с треперещи ръце и увиснала долна челюст, беше първата, която купи последния запис на Ван Бикстиг. Преди да го пусне през себе си, тя ми нареди да изляза.

— Това трябва да го преживея усамотена — каза мисис Евелина. Цял час се разхождах из улиците на Куизпорт, предчувствайки нещо лошо. Във всички къщи не светеше. Целият камп сякаш беше измрял, но аз знаех, че не е така. Оглупелите безделници бяха пуснали през себе си запис на нещо, което аз не знаех. От време на време силни викове, стонове и вой прорязваха тишината. От една къща се чу толкова страшен женски крясък, че аз не издържах и тръгнах към къщи.

Заварих Рижавата хризантема мъртва на пода. Роклята ѝ беше разкъсана, лицето изкривено от ужас, очите изскочили. Обадих се по телефона за лекар. Казаха ми, че лекарите са спешно повикани по домовете и че мисис Евелина е записана по реда.

Тогавя аз махнах магнетофонната лента и започнах да изключвам от господарката кабелите. Бях поразен, че кабелът при кръста сам си излезе. По-рано не ми се беше случвало подобно нещо. И чак сега забелязах страшна работа: мисис Евелина се състоеше от две части, горна и долна. Двете ѝ части се съединяваха с ей такава тръбичка...

Купър показа показалеца си. Той беше дълъг, космат, дебел, крив и жълт от тютюна.

— Ей такава свръзка съединяваше горната и долна част на Хризантемата. И досега не мога да разбера защо се е опитвала да се разкъса. Повечето смъртни случаи в Куизпорт са станали точно по същата причина...

Купър млъкна. Слушателите дълго не можеха да дойдат на себе си, докато един попита:

— И все пак какво предполагат?

— Пазят го в тайна — подхвърли небрежно Купър. — Впрочем аз съм запазил за спомен последната лента...

Той извади малка ролка със светлосиньо етикетче.

— Я дай да прочетем какво е написано тук.

— Не може да се разбере. На латински е.

— Аз знам латински — неочаквано се обади младо момче, студент-медик.

Той взе ролката и прочете: „Бацил коли. Митозис.“

— Господи, това ли било!...

— Какво? — вторачихме се ние в студента.

— Това е килибактерия в периода на делението... Нали тя се размножава чрез деление...

ЗАСЛУГИ

Имате удоволствието да четете тази книга благодарение на *Моята библиотека* и нейните всеотдайни помощници.

МОЯТА БИБЛИОТЕКА

<http://chitanka.info>

Вие също можете да помогнете за обогатяването на *Моята библиотека*. Посетете **работното ателие**, за да научите повече.